

คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน
เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
ของกรมทรัพยากรน้ำ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน
เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
ของกรมทรัพยากรน้ำ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ.....

คำนำ

เอกสารคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของข้าราชการและบุคลากรของกรมทรัพยากรน้ำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์ส่วนตนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร การทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งเรียกว่าผลประโยชน์ทับซ้อน แนวทางการแก้ไข โดยได้นำเสนอบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการขัดแย้งผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะ หรือผลประโยชน์ส่วนรวม และบทลงโทษหากฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายตลอดจนการให้-การรับของขวัญและผลประโยชน์ จะรับได้หรือไม่ได้และหากรับไม่ได้ต้องดำเนินการอย่างไร ทั้งการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ยังเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับข้อบังคับจรรยาของกรมทรัพยากรน้ำ และค่านิยม ตลอดจนมาตรฐานจรรยาบรรณของข้าราชการและบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง

กรมทรัพยากรน้ำหวังว่าเอกสารคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอันเป็นการป้องกันปัญหา ซึ่งนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่งที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

กรมทรัพยากรน้ำ
มิถุนายน ๒๕๖๒

บทนำ

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นประเด็นปัญหาการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบัน อันก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน แสวงหาประโยชน์แก่ตนเองกลุ่มพวกพ้อง เป็นการละเมิดจริยธรรม ส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ โดยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่สาธารณะขาดความเป็นกลางอันส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะ ทำให้ผลประโยชน์สาธารณะต้องสูญหายไป ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ที่เกี่ยวกับเงินทองและอาจรวมถึงการได้มาซึ่งประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน เช่น เกิดความสัมพันธ์ส่วนตัวในการปฏิบัติซึ่งอยู่ในรูปของความลำเอียง อคติ เลือกที่รักมักที่ชัง ซึ่งผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นต้นเหตุของปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบที่รุนแรงขึ้นและมีผลกระทบต่อระบบราชการในวงกว้าง กรมทรัพยากรน้ำตระหนักถึงความสำคัญการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการ จึงได้นำแนวนโยบายของรัฐที่ให้ส่วนราชการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการเพื่อการพัฒนาประเทศก่อให้เกิดประโยชน์สุขกับประชาชน ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานของหน่วยงานจะเน้นย้ำการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อบังคับจรรยากรมทรัพยากรน้ำ ในการต่อต้านการทุจริตและค่านิยมกรมทรัพยากรน้ำที่วางกรอบและแนวทางการเป็นบุคลากรที่ดีของกรมทรัพยากรน้ำที่ต้องยึดถือและปฏิบัติ อันส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงาน กรมทรัพยากรน้ำเป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรม โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๓

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	
บทที่ ๑ นิยามและแนวความคิดสำคัญ	๑
๑.๑ ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน	๑
๑.๒ นิยามศัพท์และแนวความคิดสำคัญ	๑ - ๓
๑.๓ รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน	๔
บทที่ ๒ กฎหมายเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
๒.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑	๕ - ๖
๒.๒ พระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒	๗
๒.๓ การกำหนดมาตรฐานของจริยธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน	๗ - ๘
๒.๔ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔	๙
๒.๕ คำนียม	๙
๒.๖ ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำ	๙ - ๑๑
๒.๗ หลักธรรมาภิบาล	๑๑ - ๑๒
บทที่ ๓ มาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อน	๑๓
๓.๑ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๓
๓.๒ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๖	๑๓ - ๑๗
๓.๓ แนวทางการดำเนินการของกรมทรัพยากรน้ำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๗
๓.๔ การดำเนินการกรณีพบเห็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	๑๗ - ๑๘
บทที่ ๔ กรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๙ - ๒๓
บรรณานุกรม	

บทที่ ๑ นิยามและแนวความคิดสำคัญ

๑.๑ ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

คำว่า **ผลประโยชน์ทับซ้อน** หรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interests : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ความหมาย : สำนักงาน ก.พ.

สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนาหรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนไม่เห็นว่าจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใด พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำ ความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ของส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

มูลเหตุปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดจากการพัฒนาการทางการเมืองไทยเปลี่ยนไปจากเดิมที่นักการเมืองและนักธุรกิจเป็นบุคคลคนละกลุ่มกัน กล่าวคือในอดีตนักธุรกิจต้องพึ่งพิงนักการเมือง เพื่อให้ นักการเมืองช่วยเหลือสนับสนุนธุรกิจของตน ซึ่งในบางครั้งสิ่งที่นักธุรกิจต้องการนั้นมิได้รับการตอบสนองจากนักการเมืองทุกครั้งเสมอไป นักธุรกิจก็ต้องจ่ายเงินจำนวนมาก แก่ นักการเมือง ในปัจจุบันนักธุรกิจจึงใช้วิธีการเข้ามาเล่นการเมืองเอง เพื่อให้ตนเองสามารถเข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบายและออกกฎหมายต่างๆ ในสังคมได้และที่สำคัญคือ ทำให้ข้าราชการต่างๆ ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง

๑.๒ นิยามศัพท์และแนวความคิดสำคัญ

๑.๒.๑ ผลประโยชน์ส่วนตน (Private interest) “ผลประโยชน์” คือ สิ่งใดๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ไม่ว่าในทางบวกหรือทางลบ “ผลประโยชน์ส่วนตน” ไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ด้านการงานและธุรกิจของเจ้าหน้าที่ แต่รวมถึงคนที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่น เพื่อน ญาติ คู่แข่งศัตรู เมื่อใดเจ้าหน้าที่ประสงค์จะให้คนเหล่านี้ได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้นก็ถือว่ามีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง

ผลประโยชน์ส่วนตนมี ๒ ประเภท คือ ที่เกี่ยวกับเงิน (Pecuniary) และที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non - pecuniary)

(๑) ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับเงิน ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มพูนประโยชน์ หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ้น ตำแหน่งในบริษัท ที่รับงานจากหน่วยงาน รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลดของขั้วหรือของที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่นๆ

(๒) ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม อื่นๆ เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม ลัทธิ แนวคิด มักอยู่ในรูปความลำเอียงอคติ เลือกรักที่รักที่ซึ้ง และมีข้อสังเกตว่าแม้แต่ความเชื่อ/ความคิดเห็นส่วนตัวก็จัดอยู่ในประเภทนี้

๑.๒.๒ ผลประโยชน์สาธารณะ คือประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และไม่ใช่ผลประโยชน์ของกลุ่มคน การระบุผลประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถให้ความสำคัญอันดับต้นแก่สิ่งนี้ โดย

- ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- ทำงานตามหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- ระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะมีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตนจะมามีผลต่อความเป็นกลางในการทำหน้าที่
- หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- หลีกเลี่ยงการกระทำ/กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน
- หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ไม่ใช่ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่ง

๑.๒.๓ หน้าที่สาธารณะ (Public duty) หน้าที่สาธารณะของผู้ที่ทำงานให้ภาครัฐ คือ การให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ (public interest) คนเหล่านี้ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนอื่นๆ ที่ทำงานให้ภาครัฐ เช่น ที่ปรึกษา อาสาสมัคร

๑.๒.๔ ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) องค์การสากล คือ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) นิยามว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

ผลประโยชน์ทับซ้อน มี ๓ ประเภท คือ

(๑). ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (Actual) มีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

(๒). ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (Perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้ยังขาดประสิทธิภาพก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติตนอย่างมีจริยธรรมเท่านั้น แต่ต้องทำให้คนอื่นๆ รับรู้และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับผลประโยชน์เช่นนั้นจริง

(๓). ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบัน อาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

๑.๒.๕ หน้าที่ทับซ้อน (Conflict of duty) หรือผลประโยชน์ทับซ้อนกัน (competing interest) มี ๒ ประเภท

(๑). ประเภทแรก เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่ง เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้เป็นคณะกรรมการด้านระเบียบวินัยประจำหน่วยงานด้วย ปัญหาจะเกิดเมื่อไม่สามารถแยกแยะบทบาทหน้าที่ทั้งสองออกจากกันได้ อาจทำให้ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ หรือแม้กระทั่งเกิดความผิดพลาด หรือผิดกฎหมาย ปกติหน่วยงานมักมีกลไกป้องกันปัญหานี้โดยแยกแยะบทบาทหน้าที่ต่างๆ ให้ชัดเจน แต่ก็ยังมีปัญหาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานที่มีกำลังคนน้อย หรือมีเจ้าหน้าที่บางคนเท่านั้นที่สามารถทำงานบางอย่างที่คนอื่น ๆ ทำไม่ได้ คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยห่วงปัญหานี้กันเพราะดูเหมือนไม่มีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง

(๒). ประเภทที่สอง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และการทำบทบาทหน้าที่ในหน่วยงานหนึ่งนั้นทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่การทำบทบาทหน้าที่ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้ผลเสีย คือ ถ้านำข้อมูลมาใช้ก็อาจเกิดการประพฤติมิชอบหรือความลำเอียง/อคติต่อคนบางกลุ่ม ควรถือว่าหน้าที่ทับซ้อนเป็นปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนด้วยเพราะว่ามีหลักการจัดการแบบเดียวกัน นั่นคือการตัดสินใจทำหน้าที่ต้องเป็นกลางและกลไกการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนก็สามารถนำมาจัดการกับเจ้าหน้าที่ทับซ้อนได้

๑.๒.๖ ความหมายและประเภทของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

ความขัดแย้ง (Conflict) สถานการณ์ที่ขัดกัน ไม่ลงรอยเป็นเหตุการณ์อันเกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่สามารถตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้จากความไม่ลงรอยกันในเรื่องความคิ
แนวทางปฏิบัติหรือผลประโยชน์

ผลประโยชน์ส่วนตน (Private interest) เป็นผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่ามีคุณค่าที่จะสนองตอบความต้องการของตนเอง หรือของกลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจให้คนเรามีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการทั้งหลาย

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่ทำให้ประโยชน์สุขแก่บุคคลทั้งหลายในสังคม ผลประโยชน์สาธารณะยังหมายรวมถึงหลักประโยชน์ต่อมวลสมาชิกในสังคม

ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interests) เป็นสถานการณ์ที่บุคคลในฐานะพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเอง กลุ่ม หรือพวกพ้อง ซึ่งเป็นการละเมิดทางจริยธรรม และส่งผลกระทบต่อหรือความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ คำอื่นที่มีความหมายถึงความขัดแย้งกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ได้แก่ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ และรวมถึงคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย คอร์รัปชั่นสีเทา

๑.๓ รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests)

๑.๓.๑ การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting Benefits) คือ การรับสินบนของข้าราชการ ของกำนัล หรือ ประโยชน์อื่นๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่รับเงินจากผู้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน

๑.๓.๒ การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self – dealing) หรือการเป็นคู่สัญญา หมายถึง สถานการณ์ที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด เช่น ใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ทำให้หน่วยงาน ทำสัญญาซื้อขายกับบริษัทของตนเองกับพวกพ้องของตน หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง

๑.๓.๓ การทำงานหลังเกษียณ (Post – employment) คือ การที่บุคลากรที่ออกจากหน่วยงาน ไป ทำงานกับบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจกับหน่วยงานที่ตนเองเคยมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล

๑.๓.๔ การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำเนินธุรกิจ หรือรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการ ดำเนินธุรกิจจะไม่ติดขัดในการพิจารณาของหน่วยงาน

๑.๓.๕ การใช้ข้อมูลภายใน (Inside information) คือ การที่เจ้าหน้าที่ผู้ดำรงตำแหน่งรู้ข้อมูล ภายใน และใช้ประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง

๑.๓.๖ การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork – barreling) เช่น การอนุมัติโครงการของหน่วยงานที่ตนเองดูแลลงในพื้นที่ของตนเอง

๑.๓.๗ การใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ของตนเอง (Using public property for private advantage) เช่น นำทรัพย์สินของราชการกับไปใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนตน หรือการนำรถราชการไปใช้เพื่อ ประโยชน์ของตนเอง

บทที่ ๒ กฎหมายเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน

บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

หมวด ๖ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๒๖ นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วห้ามมิให้กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๓) รับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัด หรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วยโดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (๒) หรือ (๓) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สิน หรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๙ การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ (มาตรา ๑๐๓)

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังต่อไปนี้

(๑) จากญาติ ซึ่งให้โดยเสนหาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

(๒) จากบุคคลอื่นราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นที่มีมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท โดยมีความจำเป็นต้องรับเพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ ต้องแจ้งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานโดยทันทีที่สามารถกระทำได้

หากมีความจำเป็นต้องรับเพราะเพื่อรักษาไมตรี จะทำอย่างไร

แจ้งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ วินิจฉัย

มีเหตุผล รับได้ - รับไว้

ไม่เหตุควรรับ - ส่งคืน ส่งคืนไม่ได้ มอบให้ส่วนราชการ

มาตรา ๑๐๓/๑

บัญญัติให้ความผิดมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๓ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา

๒.๒ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๕ มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

(๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

(๓) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

(๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

(๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

(๗) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรม ของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรง ตนในการกระทำความดีและละเว้นความชั่ว

๒.๓ การกำหนดมาตรฐานของจริยธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

กรมทรัพยากรน้ำกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมโดยยึดตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๓ ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๓) ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับค่าตอบแทน และไม่ได้รับค่าตอบแทนในนิติบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่มีการดำรงตำแหน่งนั้นๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

ข้อ ๕ ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยวางตน ดังนี้

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะ เป็นญาติพี่น้อง พรรคพวกเพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(๒) ไม่ใช่เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลง หรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในกรณีมีความเคลือบแคลง หรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว แจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรง หรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตัว หรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัย หรือชี้ขาดต้องประโยชน์ของทางราชการ และประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีชอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัว และประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตน หรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(๒) ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ

(๓) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเอง หรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๗. ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๔) ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

(๕) ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยซึ่งตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลียงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

ข้อ ๘ ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๕) ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด...

ข้อ ๙ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด และรวดเร็วไม่ล่าช้าเวลาให้เนิ่นช้า และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงาน เพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงโดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้เกิดผลดีที่สุดจนเต็มกำลังความสามารถ

๒.๔ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการเรียไรซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ใช้ หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียไรไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ หรือสื่ออย่างอื่นหรือด้วยวิธีการอื่นใด

(๒) ใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียไรให้ หรือกระทำในลักษณะให้ผู้นั้นอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียไรไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม

๒.๕ คำนิยาม

มุ่งผลสัมฤทธิ์ จิตบริการ
ประสาน สามัคคี

๒.๖ ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำในฐานะส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งรับผิดชอบในภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผนและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟูรวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พัฒนาวิชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำ เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน

ดังนั้น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งในกรมทรัพยากรน้ำ จึงมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ผดุงเกียรติ และศักดิ์ศรีข้าราชการและดำรงตนตั้งมั่น เป็นแบบอย่างที่ดีงาม สมเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุด ดังต่อไปนี้ (หมวดที่ ๒ จรรยาบรรณข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำ)

ข้อ ๑ ยึดมั่นในจรรยาข้าราชการ และยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยอย่างน้อยต้องวางตนดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ชอบธรรม ไม่ทำผิดระเบียบ กฎหมาย แม้ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ก็กล้าที่จะคัดค้านตามกระบวนการ

(๒) กล้าแจ้งเหตุ หรือร้องเรียน เมื่อพบเห็นการกระทำผิดแม้ผู้กระทำผิดจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน

- (๓) หัวหน้าส่วนราชการต้องให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติดีและกล้าลงโทษผู้กระทำผิด
- (๔) ปฏิบัติงานตามหลักวิชา ตามหลักการ และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ประนีประนอมกับความเลว ไม่หวั่นเกรงต่อการข่มขู่ หรืออิทธิพลใดๆ
- (๕) มีความอดทนหรือยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ที่เข้ายวน โดยคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี

ข้อ ๒ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบ โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

- (๑) ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยไม่คดโกง ไม่หลอกลวง
- (๒) มีความตรงต่อเวลาทั้งการมาปฏิบัติหน้าที่ และการนัดหมายไม่ให้ประชาชน หรือ ผู้ที่ตนนัดหมายต้องรอคอย

- (๓) ไม่ถือเอาประโยชน์ส่วนตนมาทำให้ประโยชน์ส่วนรวมต้องเสียไป
- (๔) หลีกเลีย้งไม่เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ตนจะได้ประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่
- (๕) ไม่ใช้ความสัมพันธ์เป็นส่วนตัว ปุนบำเหน็จพิเศษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- (๖) มีจิตสำนึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ และประชาชน และพร้อมที่จะรับผิดชอบเมื่อทำงานผิดพลาด และยินดีแก้ไข

ข้อ ๓ หน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

- (๑) มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน แผนการทำงาน และการมอบหมายงานที่ชัดเจน โดยสามารถแจ้งลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงาน และระยะเวลา ให้ผู้ติดต่อได้ทราบ เพื่อสามารถติดตามความรับผิดชอบได้

- (๒) เก็บหลักฐานทุกอย่างไว้หรือทำเป็นบันทึกไว้ เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบ

- (๓) ให้คำอธิบาย ให้เหตุผลที่เหมาะสมแก่ผู้มาขอรับบริการ กรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติหรืออนุญาตตามคำขอได้

- (๔) เปิดเผยหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติงานหรือข้อมูลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบตามสมควรแก่กรณี โดยถือว่าการเปิดเผยเป็นหลัก การปกปิดเป็นข้อยกเว้น

ข้อ ๔ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

- (๑) ให้บริการโดยเน้นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
- (๒) ให้บริการตามลำดับ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ หรือเครือญาติ เพื่อความเสมอภาค เป็นธรรมผู้มาก่อนจะได้รับบริการก่อน

- (๓) อำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการในมาตรฐานเดียวกัน ไม่บริการพิเศษเฉพาะรายที่รู้จักมักคุ้น

- (๔) ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ทัวถึง ปราศจากอคติ
- (๕) ให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส รักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้รับบริการทุกคนเท่าที่จะทำได้

- (๖) กรณีมีเหตุจำเป็น หากต้องเลือกให้บริการต่อประชาชนผู้อยู่ห่างไกลและเดินทางลำบากก็ต้องอธิบายความจำเป็นให้แก่ผู้รับบริการคนอื่น ๆ ที่รออยู่รับทราบทั่วกัน

ข้อ ๕ ปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

- (๑) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จตามกำหนด โดยได้รับผลตามเป้าหมาย และคุ้มค่า
- (๒) ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายและเนื้อหาสาระ

ของงานที่ตรงกัน

(๓) ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ไม่ประมาท รักษาผลประโยชน์ให้แก่หน่วยงานอย่างเต็มความสามารถ คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๗ หลักธรรมาภิบาล

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษยชาติเป็นพันๆปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประกอบไปด้วย ๑๐ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. **หลักประสิทธิผล (Effectiveness)** หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็น มาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. **หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)** หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการ กำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

๓. **หลักการตอบสนอง (Responsiveness)** หมายถึง การให้บริการที่สามารถ ดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

๔. **หลักการรับผิดชอบ (Accountability)** หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหา สาธารณะ

๕. **หลักความโปร่งใส (Transparency)** หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชัดแจ้งได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

๖. **หลักการมีส่วนร่วม (Participation)** หมายถึง การกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา / ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

๗. **หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)** หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุง กระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดี ของส่วนราชการ

๘. **หลักนิติธรรม (Rule of Law)** หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๙. **หลักความเสมอภาค (Equity)** หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย / หญิงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

๑๐. **หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)** หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

บทที่ ๓

มาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑.๑. การปกป้องผลประโยชน์

เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในกรอบกฎหมายและนโยบาย การพิจารณา และมีความเห็นที่เป็นกลาง ไม่อคติลำเอียง ไม่ให้ผลประโยชน์ส่วนตน / ทัศนคติส่วนบุคคลมาแทรกแซง

๓.๑.๒ สนับสนุนความโปร่งใสและความพร้อมรับผิด

การเปิดโอกาสให้ตรวจสอบและความพร้อมรับผิด เช่น การเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตน หรือการเปิดเผยความสัมพันธ์ที่อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในการพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้ง การโยกย้ายเจ้าหน้าที่จากตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑.๓ ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

การปฏิบัติตนที่ยึดมั่นหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องจัดการเรื่องส่วนตนเพื่อหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย

๓.๑.๔. สร้างวัฒนธรรมองค์กร

การสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น การสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อตรงต่อหน้าที่ การให้ข้อเสนอแนะและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การมีมาตรฐานส่งเสริมความซื่อตรง ต่อหน้าที่ที่รวมบทลงโทษที่ทำให้เจ้าหน้าที่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของตนเองที่ต้องทำตามกฎระเบียบและมาตรฐาน

๓.๒ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๖

๓.๒.๑ องค์กรประกอบของกฎหมาย

ห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทเข้าเป็น คู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

(๓) การรับสัมปทาน หรือคองไว์ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ วิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดีเว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด ไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษาตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจจะมีการขัดแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ของทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

๓.๒.๒ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

๑) เป็นคู่สัญญาหมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้เข้ามาทำสัญญากับหน่วยงานรัฐ มีฐานะเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ อันเป็นสัญญาที่จะต้องดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง

๒) การมีส่วนได้เสียในสัญญาหมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐ มีเจตนาจะให้ตนได้รับประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น โดยการใช้อำนาจหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสัญญานั้นหรือดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อเป็นการป้องกันในกรณีที่ดินอาจจะต้องเสียประโยชน์ หรือได้รับความเสียหาย

๓) เจ้าพนักงานของรัฐเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท และเข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ดิน ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ที่มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

๔) รับสัมปทาน หรือคองไว์ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าไปเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ที่รับสัมปทาน สัญญาสัมปทาน หมายถึง สัญญาที่เอกชนได้รับอนุญาตจากรัฐ ให้ดำเนินกิจการต่าง ๆ แทน ดังต่อไปนี้

๔.๑) สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ

๔.๒) สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

๔.๓) สัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ

การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่ง เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ และทำสัญญาสัมปทานในสถานะเอกชน อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๕) เป็นกรรมการที่ปรึกษาในธุรกิจเอกชน หมายถึง เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในธุรกิจเอกชน

๖) ตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐ ได้ทำการเป็น ตัวแทน กับ ตัวการที่เป็นเอกชนในธุรกิจเอกชนอันเป็นหน้าที่ของตัวแทน ในธุรกิจเอกชน

๗) ในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน หมายถึง การที่ เจ้าพนักงานของรัฐ ได้เข้าไปเป็น พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน

๓.๒.๓ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้าม ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต ได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็น การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม บทบัญญัติดังกล่าว ยังบังคับไปถึงคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ภริยาหรือสามีซึ่งหมายรวมถึง การอยู่กินโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย) ด้วยโดยมีข้อห้าม ดังต่อไปนี้

๑) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐเป็นคู่สัญญาหมายถึง การห้ามคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งเข้ามาเป็น คู่สัญญาโดยตรงกับหน่วยงาน ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะ เจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

๒) ห้ามคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาหมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งได้อาศัยอำนาจหน้าที่โดยมีเจตนา หรือความประสงค์ที่จะให้ตนได้รับประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ต่อบุคคล อื่น ๆ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของ คู่สมรสไปดำเนินกิจการใดๆ ในสัญญา

๓) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐเป็นหุ้นส่วนใน ห้างหุ้นส่วน หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐได้ลงทุนในห้างหุ้น ส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานรัฐ

๔) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบ ถือหุ้นในบริษัท หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐเข้าไปลงทุนโดยการมีหุ้นในบริษัท ตามทะเบียนผู้ถือหุ้น และบริษัทที่มีเจ้าพนักงานของรัฐมีหุ้นอยู่นั้นได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ

๕) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐรับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนที่ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่ได้รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

๖) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะ ต่าง ๆ เป็นกรรมการ เป็นที่ปรึกษาตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้ การกำกับดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพผลของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดแย้งกับประโยชน์ ส่วนรวม หรือประโยชน์ของทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

๓.๒.๔ แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๒๖

๑) การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่งก่อนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบุคคลนั้นจะต้องตรวจสอบตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ว่าได้มีการดำเนินกิจการใด ๆ บ้างในขณะที่ตนเองได้อยู่ในสถานะของ เอกชน ที่ได้ทำธุรกิจหรือทำการค้าไว้กับรัฐโดยจะต้องตรวจสอบการเป็นคู่สัญญากับรัฐการรับสัมปทาน จากรัฐ หรือการเป็นกรรมการผู้จัดการ การถือหุ้น หรือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วน ต่าง ๆ ว่ามีหรือไม่ ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งและหากมีจะต้องศึกษาแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการธุรกิจ ต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อมิให้ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย

๒) การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตำแหน่งในระหว่างที่เป็น เจ้าพนักงานของรัฐ ในขณะที่ดำรง ตำแหน่งจะต้องไม่ดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ ส่วนรวม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๖ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการทำความเข้าใจกับคู่สมรส การดำเนินการที่ต้องห้าม ตามกฎหมายกล่าวคือ แม้ตนเองจะมีได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติ ว่าเป็นความผิดแต่ละเลย ไม่ใส่ใจกับการดำเนินการของคู่ สมรสทำให้อุปสรรค ดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายห้ามไว้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้อง ได้รับโทษทาง อาญาที่เกิดจากการกระทำของคู่สมรส โดยจะต้องถูกระวาง โทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

๓) การดำเนินการในภายหลังพ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ถึงสองปี) มาตรา๑๒๖ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้บัญญัติ ห้าม เจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินการนั้นต่อไปอีก เป็นเวลาสองปีนับแต่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่ง เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งนั้น ๆ แล้วการห้ามในส่วนนี้ได้ห้ามการดำเนินการ ของคู่สมรสของ เจ้าหน้าที่รัฐไว้ด้วย

๓.๒.๕ แนวทางการป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๒๘

ความหมายของบทบัญญัติ คือ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจาก คำนวณเป็นเงินได้ แม้เพียงแต่บาทเดียว ยกเว้น

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติของกฎหมาย (เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม เป็นต้น) หรือการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุกรม

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยา และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดย ธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตาม ฐานานุกรม

๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติ มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป เช่น ของชำร่วยในงานพิธีต่างๆ

๓.๓ แนวทางการดำเนินการของกรมทรัพยากรน้ำในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

กรมทรัพยากรน้ำ ได้กำหนดมาตรการ แนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันเพื่อให้มาตรการป้องกันขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนี้

๑) จัดทำคู่มือการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน และแจ้งเวียนให้ทุกหน่วยงานของกรมทรัพยากรน้ำโดยระบุรูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อนที่มักเกิดในองค์กร / หน่วยงาน

๒) การให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่โดยมีการจัดประชุม/สัมมนา/อบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม โดยสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บุคลากรกรมทรัพยากรน้ำมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ

๓) ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันมิให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

๔) ดำเนินการตรวจสอบผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน

๕) จัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมของบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำที่มีกรณีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

๖) มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๗) จัดให้มีรางวัลแก่บุคลากรกรมทรัพยากรน้ำที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติโดยไม่มีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

๘) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๓.๔ การดำเนินการกรณีพบเห็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล กับประโยชน์ส่วนรวม

๑) กรณีเกิดขึ้นกับตัวเองให้พิจารณาผลที่เกิดขึ้นว่าส่วนรวมเสียประโยชน์หรือไม่ หากส่วนรวมเสียประโยชน์ควรหลีกเลี่ยง เช่น เป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการจัดซื้อจัดจ้างหรือพิจารณาความดีความชอบ หากเป็นบุคลากรใกล้ชิดควรถอนตัวจากการเป็นกรรมการหรืองดออกเสียง และแจ้งให้ทราบว่ามี ความเกี่ยวพัน เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่

๒) เมื่อเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ สงสัยว่ามีเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำกระทำการใดหรือดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว จะขัดประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบให้รายงานอธิบดีเพื่อยุติการกระทำ แล้วให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมกรมทรัพยากรน้ำพิจารณาวินิจฉัย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัย

๓) เมื่อบุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนได้เสียสงสัยบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำกระทำการใดหรือดำรงตำแหน่งในฐานะส่วนตัวขัดกับส่วนรวมให้ร้องเรียนต่ออธิบดี หรือสำนักผู้ตรวจราชการกรม

บทที่ ๔ กรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

กรณี รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท เพื่อรักษาไมตรี หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่รัฐต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน เพื่อให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุด วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็นที่เหมาะสมสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้นั้น รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

กรณี มีคำสั่งไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดย ทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ให้เป็น สิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

กรณี ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำ การในตำแหน่งไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ ระยะเวลาจําคุกตั้งแต่ ๕ ถึง ๒๐ ปี หรือจําคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต

๑) “สินบน” ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙

ประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับฝึกรบม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นโดยธรรมจรรยา หมายถึง การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อื่นใดจากญาติ หรือบุคคลที่ให้แก่กันโอกาสต่างๆโดยปกติ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือ ให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันมาในสังคม **กรณีการรับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ** ถ้าหากเจ้าหน้าที่ มีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินไว้เพื่อรักษาไมตรีแล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการรับ ต่อหัวหน้าส่วนราชการ ให้วินิจฉัยว่าสมควรรับหรือไม่ ซึ่งหากวินิจฉัยว่ารับได้เจ้าหน้าที่จึงสามารถรับ ทรัพย์สินเป็นของตนเองได้ แต่หากวินิจฉัยว่ารับไม่ได้ก็ให้เจ้าหน้าที่คืนทรัพย์สิน แก่เจ้าของหรือส่งมอบให้ เป็นสิทธิของหน่วยงานต้นสังกัด

กรณี รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ หากผู้ให้ไม่ได้ระบุว่าให้ใคร ไม่ว่าจะมิมูลค่า เท่าใด หรือให้เป็นของส่วนตัว มีมูลค่าเกินกว่า 3,000 บาท โดยมีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษา มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์ไมตรีอันดี เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับต้องรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุผล ที่จะอนุญาตให้รับไว้เป็นของส่วนตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวให้หน่วยงาน ที่ต้นสังกัดโดยทันที

๒) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมดาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดว่าโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยา กล่าวคือ การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสต่างๆ โดยปกติ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้แก่ตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

๓) ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

๓.๑) ส่วนคำปรารภ ได้กล่าวถึงค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๙ ประการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ๙ ข้อ ดังนี้

- (๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
- (๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- (๔) การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
- (๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- (๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐานมีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (๘) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๙) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

๓.๒) หมวด ๒ ข้อ ๕ ให้ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่น เพราะความชอบหรือชัง

(๒) ไม่ใช่เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัวซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานในหน้าที่

ทั้งนี้ ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรม วินิจฉัยเป็นประการใด แล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวม กับประโยชน์ส่วนตน หรือส่วนกลุ่มงานอันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาดต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๓.๓) หมวด ๒ ข้อ ๖ ให้ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียกรับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตน หรือญาติของตนไม่ว่าก่อน หรือหลังดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(๒) ไม่ใช้ตำแหน่งหรือกระทำการที่เป็นคุณหรือโทษแก่บุคคลใดเพราะมีอคติ

(๓) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดาเนินการ หรือการทานิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเอง หรือบุคคลอื่น จะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

(๔) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ ให้ถือปฏิบัติว่าข้าราชการชั้นผู้น้อยพึงงด การให้ของขวัญแก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชาหรือสมาชิกในครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เพื่อเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประหยัด และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องโดยหัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งกำชับดูแลข้าราชการในสังกัดให้ประพฤติตนเกี่ยวกับการเรียไร และการให้ หรือรับของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใดให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หากฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างหนึ่งทั้งฝ่ายผู้รับและผู้ให้

(๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๙

(๗) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔

กรณีตัวอย่างการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๑) กรณี : การใช้รถหลวง

ข้าราชการหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่ง ได้นำรถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นรถยนต์ที่มีไว้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของหน่วยงานไปใช้ในลักษณะรถประจำตำแหน่ง โดยข้าราชการดังกล่าว จะโทรศัพท์สั่งการพนักงานขับรถโดยตรง และให้พนักงานขับรถเป็นผู้เก็บกุญแจไว้ และยังให้พนักงานขับรถนำรถยนต์ส่วนบุคคล ไปรับ-ส่ง ตนเองระหว่างบ้านพักกับหน่วยงานในช่วงเช้าและเย็น โดยไม่มีการจัดทำเอกสารควบคุมการใช้รถ ตามระเบียบทางราชการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าใช้รถเพื่องานราชการหรือไม่ หรือเมื่อเสร็จสิ้น การใช้งานในแต่ละวันได้นำรถมาเก็บรักษาที่โรงเก็บภายในหน่วยงานหรือไม่

กรณีนี้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ชี้มูลว่า : เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ.๒๕๒๓ การกระทำทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงิน หรือทรัพย์สินของทางราชการ โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณาอนุญาตใช้รถยนต์ส่วนบุคคล แต่กลับนำรถยนต์ไปใช้ในลักษณะที่เป็นรถประจำส่วนตัว

“การใช้รถยนต์ไป-กลับ ที่พักเป็นประจำส่วนตัว แม้จะมีระยะทางสั้นๆ หรือใช้รถยนต์ไปในสถานที่อื่น เช่น ไปรับประทานอาหารกลางวัน หรือไปทำธุระส่วนตัว ถือว่าเป็นการใช้รถยนต์โดยไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และเป็นการกระทำการทุจริต ซึ่งต้องถูกดำเนินคดีทางอาญาและทางวินัย นอกจากคนใช้รถยนต์จะมีความผิดแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและผู้อนุมัติเบิก-จ่ายค่าน้ำมันก็จะถูกดำเนินการทางวินัยด้วย รวมทั้งเรียกเงินค่าน้ำมันทั้งหมดคืนราชการ”

ข้อมูลจาก <http://www.thairath.co.th/content/๘๓๘๕๐๙> ถึงเมื่อวันที่ ๒๐ เม.ย. ๒๕๖๐

๒) กรณี : ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสำนักงาน

๑. การนำวัสดุ-อุปกรณ์สำนักงานมาใช้ส่วนตัว
๒. การรับของขวัญ-ของฝาก จากผู้ประกอบการที่มีมูลค่า มากกว่า ๓,๐๐๐ บาท
๓. การขอรับงบประมาณสนับสนุน/เรียกรงเงินเพื่อการกุศล จากผู้ประกอบการ
๔. การยั่วยุคุณลักษณะเพื่อเอื้อต่อการประมูลรายการซื้อ-ขาย/จ้างงานของราชการ
๕. การรับตำแหน่งที่ปรึกษาให้กับผู้ประกอบการ ภายหลังเกษียณอายุราชการยังไม่ถึง ๒ ปี

กรณีนี้ ถือว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งออกตามความมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ “เรื่องนี้อาจมีการกระทำกันด้วยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยคิดว่าใช้วันพักร้อนซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัว และบริษัทมีความสัมพันธ์กับตนเฉพาะที่คลินิกเท่านั้น การกระทำความผิดดังกล่าว จำเป็นที่นายแพทย์ จะต้องขออนุมัติจากผู้บังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษร ต้องระบุด้วยว่าได้รับการสนับสนุนจากบริษัทฯ ไปประชุม สัมมนาอบรม ดูงาน หรือบรรยายทางวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ หากแม้ผู้บังคับบัญชามีสิทธิไม่อนุญาต แม้จะใช้วันลาพักผ่อนก็ตาม” ข้อมูลจาก คู่มือการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน กระทรวงสาธารณสุข

๓) กรณี : นำรถหลวงไปใช้ในงานแต่งลูกสาว

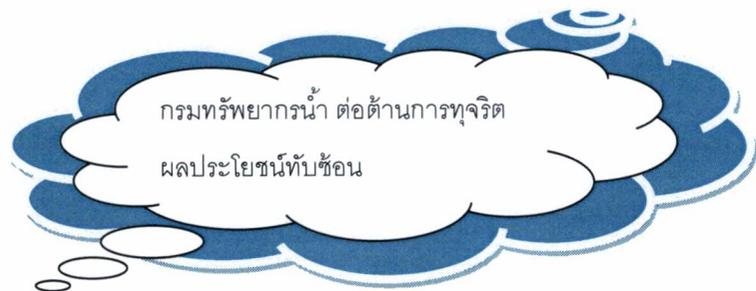
อดีตคณบดี คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่ง สั่งให้เจ้าหน้าที่ไปช่วยจัดเตรียมงานแต่งงานบุตรสาวของตน โดยนำรถยนต์ส่วนบุคคล แก้อ๊ กล้องวิดีโอ โทรทัศน์ ขาดังกล้อง มอนิเตอร์ และกระถางต้นไม้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการที่สังกัดอยู่ การกระทำความผิดดังกล่าว เป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ โดยมีชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗

ข้อมูลจาก หนังสือแต่งงานลูกสาว เมื่อปี ๒๕๕๔ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๔ ศาลอาญา ๓.รัชดาภิเษก นัดฟังคำพิพากษาในคดีที่อัยการเป็นโจทก์ ยื่นฟ้อง อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือ รักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติ หน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๑๕๑ จากกรณีเมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๔ จำเลยได้ใช้ทรัพย์สิน อาชีพ รถยนต์ แก้อ๊ อุปกรณ์ เครื่องเสียง และบุคลากรของตนเองในการจัดงานแต่งงานบุตรสาวของตัวเองที่บ้านพัก ซึ่งถือเป็นการ ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเบื้องต้นจำเลยให้การปฏิเสธ แต่ต่อมาได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้การรับสารภาพ ทั้งนี้ ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำของจำเลยถือว่าทุจริตในตำแหน่งหน้าที่จึงมีคำพิพากษา

ให้จำคุก ๕ ปี ปรับ ๒ หมื่นบาท แต่จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีลดโทษ
ให้กึ่งหนึ่งคงจำคุกเหลือ ๒ ปี ๖ เดือน ปรับ ๑ หมื่นบาท แต่จำเลยสำนึกผิดและได้ชดใช้ ค่าเสียหายทันที
ประกอบกับเป็นแพทย์ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม และไม่เคยต้องโทษมาก่อนโทษจำคุกจึงให้รอลงอาญาไว้ ๒ ปี

ข้อมูลจาก สำนักข่าว INN

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน /สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตราด/ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

บรรณานุกรม

สำนักงาน ก.พ. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

สำนักงาน ก.พ. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ :

บริษัท โกลบอลอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๑

สำนักงาน ป.ป.ช. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๖๑. กรุงเทพฯ : สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๕๕

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔

คู่มือ การพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับ

คณะกรรมการจริยธรรม

คู่มือการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน /สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตราด/ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

ข้อมูลจาก สำนักข่าว INN

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict Of Interest)

www.edunayok.org>boss

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. คุณธรรม รับผิดชอบ สัจคม

www.royin.go.th/dictionary

DICTIONARY. ใฝ่รู้

<http://dictionary.sanook.com/search/>

<http://www.thairath.co.th/content/๘๓๘๕๐๙> ถึงเมื่อวันที่ ๒๐ เม.ย. ๒๕๖๐